

ภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ Global Warming Issue in Online Newspapers

โอฬาร โอฬารรัตน์¹

Received: Sep 2009; Accepted: Apr 2010

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน บทบาท กลยุทธ์การนำเสนอ และรูปแบบที่ใช้ ที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ศึกษามี 4 ฉบับได้แก่ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN หนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเภทเนื้อหา หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN เน้นการเสนอเนื้อหาประเภทสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ ส่วนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์เน้นการเสนอเนื้อหาประเภทมาตรการส่งเสริมการลดคาร์บอน และประเภทนวัตกรรม 2) บทบาทด้านภาวะโลกร้อน พบว่าทุกฉบับเน้นบทบาทการให้ข่าวสาร รองลงมาเป็นบทบาทการระดมสรรพกำลัง 3) กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหา พบว่า หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ เน้นกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาใช้หลักการใช้ภาพประกอบเนื้อหา และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES ใช้หลักความสัมพันธ์ 4) รูปแบบการนำเสนอ ทุกฉบับเน้นไปที่คุณสมบัติสามารถสื่อสารตอบโต้ได้ 2 ทาง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY จะมีรูปแบบที่เพิ่มมาคือสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลหรือเว็บไซต์อื่นๆ ได้

คำสำคัญ : เนื้อหา, ภาวะโลกร้อน, หนังสือพิมพ์ออนไลน์

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทรศัพท์ 0-2956-8120 โทรสาร 0-2906-2251 E-mail: oland98@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research is to study the content of the global warming issue in online newspapers which are USA TODAY, THE SUN, JAPAN TIMES online and MANAGER online in aspect of Content Category, Role in Global Warming Aspect, Presentation Tactic and Presentation Form. The research findings as the following

1. Content Category : The research found USA TODAY and THE SUN emphasized on Environment and Impact meanwhile JAPAN TIMES online and MANAGER online emphasized on Carbon Reduction Campaign and Innovation

2. Role in Global Warming Aspect : The research found all of studied online newspapers emphasized on the same role that was Information and secondly on the role of Mobilization.

3. Presentation Tactic : The research found USA TODAY, THE SUN, and MANAGER online emphasized on the tactic of Principle of Pictorial Context and JAPAN TIMES online emphasized on Principle of Relevance

4. Presentation Form : The research found all of studied online newspapers emphasized on the same form that was Interactive especially USA TODAY also emphasized on the form of Hyperlink.

Key words: Content, Global Warming, Online Newspaper

บทนำ

ตั้งแต่เหตุการณ์ที่อุณหภูมิร้อนสูงสุดในฤดูร้อนในยุโรป เมื่อปี 2546 ซึ่งเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 35,000 คน ในประเทศไทยก็เคยประสบกับปัญหาฝนไม่ตกตามฤดูกาล พายุฝน น้ำท่วม ฤดูร้อนและฤดูหนาวที่ยาวขึ้นในปีที่ผ่านมา มาจากผลการสำรวจของเอซีเอ็นแอล (ประเทศไทย) ในแถบประเทศเอเชีย แปซิฟิก พบว่าผู้บริโภคชาวไทย (ร้อยละ 73) คิดว่าภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่รุนแรงมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากชาวฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 76) และหากเปรียบเทียบทั่วโลกแล้วประเทศที่ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหานี้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือบราซิล (ร้อยละ 81), ฝรั่งเศส (ร้อยละ 80) และโปรตุเกส (ร้อยละ 78)

จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 57 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั่วโลกรู้สึกว่ภาวะโลกร้อนคือปัญหาที่รุนแรงมากและนอกจากนั้นยังพบว่าร้อยละ 34 ของคนทั่วโลกเห็นว่าเป็นเรื่องค่อนข้างรุนแรง

สิ่งที่น่าวิตกกังวลก็คือ ผู้บริโภคทั่วโลกจำนวนเก้าในสิบคนรู้จักภาวะโลกร้อน ซึ่งจัดอยู่ในระดับที่สูงมาก แต่ในขณะเดียวกันระดับของความวิตกกังวลที่มีต่อปัญหานี้ยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยจะเห็นได้จากจำนวนคนเพียงร้อยละ 57 จากทั่วโลกที่เห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่รุนแรงมาก

ผู้คนในละตินอเมริกาที่มีความวิตกกังวลกับเหตุการณ์นี้อย่างมากส่งผลให้ทวีปนี้ติดอันดับแรกของโลกที่เห็นว่าภาวะโลกร้อนคือปัญหาที่รุนแรงมาก ในขณะเดียวกันผู้คนในทวีปอเมริกาเหนือมีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหานี้ค่อนข้างต่ำโดยมีเพียงร้อยละ 43 ที่มีความคิดเห็นดังกล่าว

อะไรคือสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อน คนทั่วโลกมีความคิดเห็นตรงกันว่าภาวะโลกร้อนเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิล และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของยานพาหนะ โดยผู้คน

ทั่วโลกจำนวนร้อยละ 50 เห็นว่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์เพียงอย่างเดียวและอีกร้อยละ 43 คิดว่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโดยธรรมชาติ จากผลการสำรวจก่อนข้างจะเห็นชัดเจนว่าผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อมโยงภาวะโลกร้อนกับการจลาจลและการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิล โดยจะเห็นได้ว่ามีคนจำนวนมากที่พูดถึงการเปลี่ยนแปลงของชั้นบรรยากาศ แต่มีคนจำนวนน้อยมากที่คิดว่าวิกฤตการณ์นี้เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติเพียงอย่างเดียว (นิจวรรณ คูหา : จับกระแสภาวะโลกร้อนกับเอซีเน็ตไลน์ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550 : <http://www.thaipr.net>)

สาเหตุที่แท้จริงของการเกิดภาวะโลกร้อนไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโดยธรรมชาติคือการเกิดก๊าซเรือนกระจก ก๊าซเรือนกระจกสามารถส่งผลกระทบโดยตรงคือทำให้โลกมีพลังงานความร้อนสะสมอยู่บนผิวโลกและชั้นบรรยากาศมากขึ้น อันเป็นต้นเหตุให้พื้นผิวโลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น ผลที่ตามมาคือการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การผันแปรของสภาพภูมิอากาศของโลกและท้องถิ่น จากรายงานของ IPCC ระบุว่าพลังงานความร้อนสะสมรวมเฉลี่ยอันเกิดจากผลกระทบโดยตรงของก๊าซเรือนกระจกตั้งแต่เริ่มมีอุตสาหกรรมเกิดขึ้นบนโลกมีค่าประมาณ 2.45 วัตต์ต่อตารางกิโลเมตรในขณะที่ผลกระทบทางอ้อมที่มีต่อโอโซนมีค่าประมาณ 0.5 วัตต์ต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งผลกระทบจากก๊าซเรือนกระจกทั้งทางตรง และทางอ้อมนี้มีมากกว่าผลกระทบจากตัวการอื่นๆ หลายเท่าสอดคล้องกับรายงานผลการตรวจวัดอุณหภูมิเฉลี่ยทั่วพื้นผิวโลกตั้งแต่ปี ค.ศ. 1860 จนถึงปัจจุบัน พบว่าอุณหภูมิผิวพื้นเฉลี่ยทั่วโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นมาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา และสูงขึ้นชัดเจนใน

ปลายศตวรรษนี้ประมาณ 0.3-0.6 องศาเซลเซียส โดยเฉลี่ย (http://www.eduzones.com/newsview.aspx?zone_id=2&type=5&id=2100 accessed June1,2009)

จากปัญหาการเกิดภาวะโลกร้อนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยปัญหาดังกล่าวในมิติของการสื่อสาร โดยปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสารอย่างมาก การค้นพบนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างเช่นคอมพิวเตอร์ได้ทำให้เกิดการปฏิวัติทางการสื่อสารอย่างไม่เคยมีมาก่อน การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer-mediated Communication) นั้น ทำให้การสื่อสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สะดวกสบาย และมีขอบเขตกว้างไกลมากขึ้น การพัฒนาที่มีอย่างต่อเนื่องทำให้การสื่อสารทางคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคมในที่สุด การพัฒนาของการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์มาถึงจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่เมื่อมีการนำระบบโทรคมนาคมมาเชื่อมโยงกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ กลายเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network) ที่มีขนาดใหญ่ประกอบด้วยเครือข่ายย่อยจำนวนมากที่เชื่อมต่อกัน (Interconnecting Network) หรือที่เราเรียกกันจนติดปากว่า อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายสื่อสารที่ครอบคลุมไปทั่วโลกการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีหลายลักษณะแตกต่างไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตที่นิยมนำมาใช้กันแพร่หลายมากที่สุดคือการใช้งานในรูปแบบของเว็บไซต์ไวด์เว็บ (World Wide Web) ซึ่งจะปรากฏในรูปของเว็บไซต์ต่างๆ โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในรูปของหน้าเว็บเพจ การใช้งานเว็บไซต์ไวด์เว็บที่แพร่หลาย นี้ได้นำมาใช้ในวงการสื่อสารมวลชนเช่นกันจะเห็นได้ว่าหน่วยงานสื่อมวลชนมีเว็บไซต์เป็นของตนเองเกือบทุกหน่วยงาน ลักษณะเด่น

ของเวปไซด์เว็บไซต์ที่สามารถนำเสนอข่าวสารได้ทั้งที่เป็นข้อความ ตัวหนังสือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ทำให้สามารถเพิ่มความน่าสนใจในการสื่อสารในหน้าเว็บเพจได้มากกว่าการอ่านจากเอกสารบนกระดาษทั่วไป ลักษณะเด่นดังกล่าวจึงนำไปใช้ในการผลิตหนังสือพิมพ์ออนไลน์ขึ้น ผู้วิจัยมีความสนใจในลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ จึงมีความคิดที่จะใช้หนังสือพิมพ์ออนไลน์ในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องภาวะโลกร้อนในมิติของการสื่อสารในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในการนำเสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน
3. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ หมายถึง หนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่นำเสนอในรูปแบบของเว็บไซต์ ซึ่งอาจจะมีเนื้อหาเหมือนกันทุกอย่างกับฉบับตีพิมพ์ หรืออาจเหมือนเป็นบางส่วนก็ได้ ซึ่งมี 4 Websites ได้แก่ www.usatoday.com, www.thesun.co.uk, www.japantimes.co.jp และ www.manager.co.th

ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หมายถึง การที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นจากผลของภาวะเรือนกระจก หรือที่เรารู้จักกันดีในชื่อว่า Greenhouse Effects โดยภาวะโลกร้อน ซึ่งมีต้นเหตุจากการที่มนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซ

คาร์บอนไดออกไซด์จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ การขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง เทคนิคการวิจัยแบบหนึ่งเพื่ออธิบายเนื้อหาสาระของการสื่อสารอย่างมีหลักเกณฑ์มีระบบและสามารถอธิบายในเชิงปริมาณได้ด้วย ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิเคราะห์ทั้งเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนแยกเป็นประเภทของเนื้อหา บทบาทของเนื้อหา กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ด้านภาวะโลกร้อน

บทบาทของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ด้านภาวะโลกร้อน หมายถึง บทบาทของเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีต่อสังคม

การประสานสัมพันธ์ หมายถึง การประสานกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน การทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจกัน

ความต่อเนื่อง หมายถึง การก่อให้เกิดและดำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป

การระดมสรรพกำลัง หมายถึง การรณรงค์ด้านต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

หลักการเสริมแรง หมายถึง การที่มีเนื้อหาสามารถขยายประสบการณ์เดิมและส่งเสริมสนองเจตคติที่ผ่านมา

หลักความสัมพันธ์ หมายถึง การที่เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในและปฏิกิริยาของผู้รับสารที่กำลังประสบอยู่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง“การวิเคราะห์เนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงคุณภาพ (Qualitative)

เพื่อศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ข้อมูลทั้งหมดจะนำมาประมวลและวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ออนไลน์จำนวน 4 เว็บไซต์ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ยูเอสเอทูเดย์ (www.usatoday.com) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเทศอังกฤษ ได้แก่ เดอะซัน (www.thesun.co.uk) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเทศญี่ปุ่นได้แก่ เจแปนไทมส์ (www.japantimes.co.jp) และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเทศไทย ได้แก่ ผู้จัดการออนไลน์ (www.manager.co.th) ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้ง 4 เว็บไซต์ดังกล่าว เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. เกณฑ์ด้านความนิยม

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้สามารถสะท้อนภาพของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในระดับต้นๆ จึงได้คัดเลือก ยูเอสเอทูเดย์ (www.usatoday.com) ซึ่งวิกิพีเดียได้ระบุว่าเป็นหนังสือพิมพ์แห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาและมีการจำหน่ายครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดสหรัฐอเมริกา เดอะซัน (www.thesun.co.uk) ซึ่งครันชีดอทคอม (www.crunchies.com) เว็บไซต์รายงานสถิติเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตได้รายงานไว้ว่าเป็นเว็บหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของอังกฤษที่คนอ่านมากที่สุดเจแปนไทมส์ (www.japantimes.co.jp) ซึ่งเวิลด์นิวส์เปเปอร์ดอทคอม (www.world-newspaper.com) ระบุว่าเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษของญี่ปุ่นที่คนนิยมอ่านมากที่สุด ส่วนผู้จัดการออนไลน์ (www.manager.co.th) จากการจัดอันดับโดย ทูฮิตส์ (truehits) ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 มีผู้เข้าชมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย

2. เกณฑ์ด้านการครอบคลุมพื้นที่

การคัดเลือกหนังสือพิมพ์ออนไลน์จากประเทศต่างๆ 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย 3 ประเทศแรกนั้นเป็นประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีบทบาทมากของโลกที่ตั้งอยู่ 3 ทวีป คือ ทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป และทวีปเอเชีย ส่วนอุตสาหกรรมต่างๆ นั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ใช่อุตสาหกรรมและไม่ใช้ประเทศที่สร้างมลภาวะสาเหตุของภาวะโลกร้อนอย่างมีนัยสำคัญ แต่การที่นำเว็บผู้จัดการออนไลน์มาร่วมศึกษาด้วย เพราะต้องการเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนของไทยกับประเทศที่มีบทบาทอย่างมากในเรื่องนี้ทั้ง 3 ประเทศดังกล่าว

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บเนื้อหาที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนจากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้ง 4 เว็บไซต์เพื่อศึกษาเนื้อหาและยุทธวิธีการนำเสนอที่กระทำโดยวัดปริมาณเนื้อหาและกลยุทธ์การนำเสนอที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนเว็บไซต์เหล่านั้นโดยใช้วิธีสืบค้น (Surfing) เข้าไปในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้นๆ ตรวจสอบว่ามีข่าวหรือข้อความใดบ้างที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน และบันทึกข้อมูล (Save) ไว้เพื่อการวิเคราะห์โดยนำไปลงใน Coding Sheet เนื้อหาที่เก็บได้สามารถบันทึกใน Coding Sheet มากกว่าหนึ่งหัวข้อได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาจะครอบคลุมหัวข้อใดบ้าง การเก็บข้อมูลจะใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ (2 เดือน) ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2552-31 กรกฎาคม 2552 ทั้งนี้เพื่อจะได้เนื้อหาเพียงพอต่อการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ ตารางบันทึก หรือ Coding Sheet จำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 บันทึกประเภทเนื้อหาและบทบาทของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ด้านภาวะโลกร้อน

ชุดที่ 2 บันทึกประเภทกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนและรูปแบบที่ใช้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและกลยุทธ์ในการนำเสนอ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. บันทึกประเภทเนื้อหาและบทบาทของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ด้านภาวะโลกร้อน

1.1 กรอบความคิดในส่วนของประเภทเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน

จากการศึกษาการสุ่มตัวอย่างเนื้อหาของกลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน รวมทั้งศึกษาจากหนังสือที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน เช่น โลกร้อน ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าชั้นวิกฤติ โดยอภิชา สืบสามัคคี, The Green Guide : เพราะว่าโลกร้อนมันจี๊ด โดย อริสา พิสิฐโสธรานนท์ Global Warming : The Complete Briefing by John Houghton, What you can do to stop global warming by www.womenslifestylepublication.com รวมทั้งอีกหลายเว็บไซต์ เช่น www.tgo.or.th www.unep.org เป็นต้น พอจะสรุปรวบรวมเป็นหัวข้อของประเภทเนื้อหาและออกแบบเครื่องมือบันทึกข้อมูลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ (Environment and Impact) เช่น ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effects) ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ก้อนน้ำแข็งที่ขั้วโลกเหนือละลายมากขึ้นในทุกๆ ปี เป็นต้น

1.1.2 มาตรการส่งเสริมการลดคาร์บอน (Carbon Reduction Campaign) เช่น คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) ฉลากคาร์บอน (Carbon Label)

และคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) เป็นต้น

1.1.3 การประหยัดพลังงาน (Energy Saving) เช่น การรีไซเคิลขยะ การประหยัดไฟ การประหยัดน้ำมัน เป็นต้น

1.1.4 นวัตกรรม (Innovation) เช่น การประดิษฐ์รถยนต์ไฟฟ้าแทนการใช้แก๊ส เป็นต้น

1.1.5 เนื้อหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน โดยทั่วไป เช่น การประชุมวิชาการด้านภาวะโลกร้อน บทความเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนทั่วไป เป็นต้น

1.2 กรอบความคิดในส่วนของบทบาทของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ด้านภาวะโลกร้อนโดยประยุกต์มาจากแนวคิดของ McQuail, Dennis (2000) ที่ว่าบทบาทหน้าที่พื้นฐานของสื่อที่มีต่อสังคมมีดังนี้ คือ

1.2.1 การให้ข่าวสาร (Information) เช่น การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพการณ์ในสังคม การบอกให้ทราบถึงสัมพันธภาพแห่งอำนาจ การช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัวและความก้าวหน้า

1.2.2 การประสานสัมพันธ์ (Correlation) เช่น การอธิบาย แปลความและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร การให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่และปทัสสถานที่ยอมรับกันแล้ว การทำให้เกิดการสังคมประกิต (Socializing) การประสานกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน การทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจกัน (Consensus) การจัดระเบียบอะไรก่อนหลัง อะไรสำคัญกว่าอะไร

1.2.3 ความต่อเนื่อง (Continuity) เช่น การแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลัก และการยอมรับวัฒนธรรมรอง รวมทั้งการพัฒนาการของวัฒนธรรมใหม่ การก่อให้เกิดและธำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป (Commonality of Values)

1.2.4 ความบันเทิงเริงรมย์

(Entertainment) เช่น การให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และการพักผ่อนหย่อนใจ การลดความตึงเครียดทางสังคม

1.2.5 การระดมสรรพกำลัง

(Mobilization) เช่น การรณรงค์ด้านการเมือง สงคราม การพัฒนาทางเศรษฐกิจการทำงานและการศาสนา เพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

2. บันทึกประเภทกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหา ด้านภาวะโลกร้อนและรูปแบบที่ใช้

2.1 กรอบความคิดในส่วนของประเภทกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน สร้างกรอบความคิดของเครื่องมือ จากการประยุกต์แนวคิดของโฮบัน (Hoban) และแวน โอร์เมอร์ (Van Ormer) ที่ได้วิจัยและรวบรวมงานวิจัยของนักวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการและทฤษฎีทางจิตวิทยา ซึ่งพบว่าสื่อจะมีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์ ด้วยหลักการดังนี้ (ยรรยงสินธุ์งาม อ้างใน www.hiso.or.th accessed June 12, 2009)

2.1.1 หลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) เช่น อิทธิพลสูงใจผู้รับสารมากที่สุดเมื่อมีเนื้อหาที่สามารถขยายประสบการณ์เดิม และส่งเสริมสนองเจตคติที่ผ่านมา แต่จะมีอิทธิพลน้อยที่สุด เมื่อการเสนอเนื้อหาที่ผู้รับมีพื้นฐานความรู้น้อย และมีความขัดแย้งกับเจตคติเดิม

2.1.2 หลักการให้ความรู้เฉพาะเจาะจง (Principle of Specify) เช่น กล่าวถึงเรื่องพรรคการเมือง ผู้ที่ชอบเรื่องนี้ก็จะติดตามข่าวเกาะติดแหล่งข่าว

2.1.3 หลักความสัมพันธ์ (Principle of Relevance) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในและปฏิกิริยาของผู้รับสารที่กำลังประสบอยู่ เช่น ข่าวการขอบริจาคช่วยผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ย่อมเป็นที่สนใจแก่ผู้ที่มีทรัพย์และมีใจกุศล

2.1.4 หลักการใช้ภาพประกอบ

เนื้อหา (Principle of Pictorial Context) เช่น ใช้วิธีการเสนอข้อบ่งชี้ สิ่งที่เห็น ภาพที่คุ้นเคย รวมทั้งปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับเจตคติที่คนเคยเชื่อถือมาก่อน

2.1.5 หลักของความเป็นรูปธรรม (Principle of Subjectivity) เช่น เสนอข่าวของผลกระทบที่เกิดจากภาวะโลกร้อนทำให้ผลผลิตทางเกษตรลดลง

2.2 กรอบความคิดในส่วนของประเภทการใช้รูปแบบในการนำเสนอสร้างกรอบความคิดของเครื่องมือ โดยประยุกต์มาจากงานวิจัยของ ศุภินิตย์ วงศ์ทางสวัสดิ์ (2549) : แนวนโยบาย การจัดวาระข่าวสาร และการกำหนดรูปแบบเนื้อหาในการเสนอข่าวของ หนังสือพิมพ์ออนไลน์กับการใช้ความต้องการและความพึงพอใจของผู้อ่าน ซึ่งพบว่า รูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ผู้บริโภคต้องการ สามารถแบ่งออกเป็นดังนี้

2.2.1 คลิปวิดีโอที่ค้นภาพเหตุการณ์ได้ (Video Clip)

2.2.2 มีชุดภาพข่าวเพิ่มเติม

2.2.3 สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลหรือเว็บไซต์อื่นๆ (Hyperlink) ที่มีข้อมูลเสริมในเรื่องเดียวกัน

2.2.4 การรายงานสดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างวัน (BreakingNews) ก่อนที่หนังสือพิมพ์สิ่งพิมพ์จะวางขาย

2.2.5 คุณสมบัติที่สามารถสื่อสารโต้ตอบได้ 2 ทาง (Interactive)

2. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

หลังจากเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพโดยใช้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์แบ่งเป็น 4 ส่วนตามที่แบ่งไว้ใน การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหา
ด้านภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์

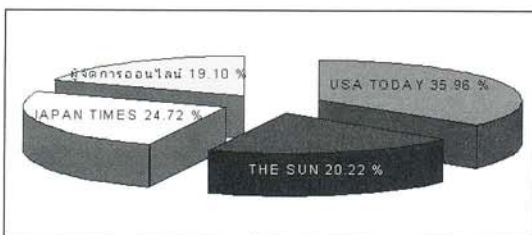
2.2 การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือ
พิมพ์ออนไลน์ด้านภาวะโลกร้อน

2.3 การวิเคราะห์กลยุทธ์ในการนำเสนอ
เนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

2.4 การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ
เนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนรายเรื่องของกลุ่มตัวอย่างเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนทั้งหมดของทั้ง 4 เว็บไซต์

หนังสือพิมพ์ออนไลน์	USA TODAY	THE SUN	JAPAN TIMES	ผู้จัดการออนไลน์	รวม
จำนวนรายเรื่อง (Item)	32	18	22	17	89
ร้อยละ	35.96	20.22	24.72	19.10	100.00

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนทั้งหมดที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ผลการวิจัย

1. ประเภทของเนื้อหา

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY จากการวิจัยพบว่า ในประเภทของเนื้อหาจะกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมและผลกระทบมากที่สุด สาเหตุเนื่องจากในสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต้นๆ ดังที่ปรากฏในกลุ่มตัวอย่างเนื้อหาที่พบว่ามีกรฟ้องหน่วยงานของรัฐบาลโดยองค์กรเอกชนว่าล้มเหลวในการปกป้องสภาพแวดล้อม “EPA sued over air pollution claims” (เก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552) ประเภทเนื้อหาที่กล่าวถึงน้อยที่สุดได้แก่การประหยัพลังงาน อาจเป็นข้อบ่งชี้ว่า

ประเทศสหรัฐฯ ยังไม่ให้ความสำคัญในด้านนี้เท่าที่ควร จะเห็นว่ามีรายงานยอดขายรถยนต์เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีโครงการนำรถเก่ามาแลกซื้อรถใหม่ได้จากเนื้อหาข่าว นักวิเคราะห์ที่สำนักข่าวบลูมเบิร์กสำรวจความคิดเห็น คาดการณ์ว่า “ยอดขายรถยนต์ในสหรัฐอเมริกาประจำเดือน ก.ค. จะพุ่งขึ้นแตะ 10.1 ล้านคันต่อปี ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในรอบปี หลังจากรัฐบาลสหรัฐฯ ประกาศใช้โครงการ Car Allowance Rebate System - CARS (การนำรถยนต์เก่าแบรนด์ดังมาแลกรถยนต์คันใหม่) คิดเป็นมูลค่าโครงการ 1 พันล้านดอลลาร์ เพื่อดึงดูดผู้บริโภคให้หันมาซื้อรถยนต์มากขึ้น” (http://itr.se-d.com/home/news_preview.php?id=8385§ion=4 accessed August 12, 2009)

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN จากการวิจัยพบว่าเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN ส่วนใหญ่เป็นประเภทสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ และประเภทนวัตกรรมสาเหตุที่หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและผลกระทบอาจเป็นเพราะว่าประเทศอังกฤษเองถือได้ว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของยุโรปและของโลก การที่มีอุตสาหกรรมจำนวนมากย่อมเป็นสาเหตุนำมาซึ่ง

ตารางแสดงจำนวนครั้งที่หนังสือพิมพ์ออนไลน์เสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อน

หนังสือพิมพ์ออนไลน์	ประเภทของเนื้อหา	บทบาทด้านภาวะโลกร้อน					กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหา					รูปแบบการนำเสนอ				
		การระบุผลกระทบ	การระบุสาเหตุ	การระบุผลกระทบ	การระบุแนวทางแก้ไข	การระบุความรับผิดชอบ	การระบุผลกระทบ	การระบุสาเหตุ	การระบุผลกระทบ	การระบุแนวทางแก้ไข	การระบุความรับผิดชอบ	การระบุผลกระทบ	การระบุสาเหตุ	การระบุผลกระทบ	การระบุแนวทางแก้ไข	การระบุความรับผิดชอบ
หนังสือพิมพ์ออนไลน์	การระบุผลกระทบ	16	9	3	6	10	16	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุสาเหตุ	10	3	8	14	3	10	7	10	5	4	0	2	0	22	0
	การระบุผลกระทบ	3	14	8	11	7	3	7	10	5	4	0	2	0	22	0
	การระบุแนวทางแก้ไข	4	7	4	7	4	4	3	12	17	4	6	5	0	18	5
	การระบุความรับผิดชอบ	3	4	3	4	3	3	3	12	17	4	6	5	0	18	5
USA TODAY	การระบุผลกระทบ	12	0	0	2	6	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุสาเหตุ	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุผลกระทบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุแนวทางแก้ไข	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุความรับผิดชอบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
THE SUN	การระบุผลกระทบ	12	0	0	2	6	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุสาเหตุ	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุผลกระทบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุแนวทางแก้ไข	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุความรับผิดชอบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
JAPAN TIMES	การระบุผลกระทบ	12	0	0	2	6	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุสาเหตุ	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุผลกระทบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุแนวทางแก้ไข	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุความรับผิดชอบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
ผู้จัดการออนไลน์	การระบุผลกระทบ	12	0	0	2	6	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุสาเหตุ	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุผลกระทบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุแนวทางแก้ไข	4	7	4	7	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17
	การระบุความรับผิดชอบ	3	4	3	4	2	15	10	13	22	1	4	26	0	31	17

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกและนำสู่ภาวะโลกร้อนต่อไป นอกจากนี้ ประเทศอังกฤษในปีนี้ยังเผชิญกับสภาพอากาศที่ร้อนมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา ทำให้ความเดือดร้อนและเสียหายมากมาย ยกตัวอย่างเช่น ตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2552 ระบุว่า Climate change is turning colourful coral reefs into "brown slime", wildlife expert Sir David Attenborough warned yesterday. กล่าวถึงปะการังที่สวยงามถูกทำลายโดยภาวะอากาศที่ร้อนขึ้น และ "Killer Heat Warning" ซึ่งเก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2552 ที่ระบุว่า A 'heat health' warning has been issued by the Met Office for the coming week, when even night temperatures in some areas may not drop below 18C (64.4F) หน่วยงานอุตุนิยมได้ออกมาเตือนเรื่องภัยที่มากับอากาศร้อนในส่วนของนวัตกรรมนั้น เนื่องจากประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในเรื่องสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมใหม่ๆ และมีการแสดงหรือการแข่งขันเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เป็นประจำ เช่น The British Invention Show ซึ่งจะจัดขึ้นที่ Alexandra Palace in London วันที่ 14-17 ตุลาคม 2552 นวัตกรรมจึงเป็นหัวข้อที่หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN ให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ เช่นกัน

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES จากการวิจัยพบว่าเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES ที่เด่นๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพการส่งเสริมการลดคาร์บอนมากที่สุด รองลงมาเป็นประภาณวัตกรรม และการประหยัดพลังงานตามลำดับ ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลดคาร์บอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่น และมีโรงงานอุตสาหกรรมมาก ปัญหาการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือก๊าซเรือนกระจกจึงมีมากเป็นเงาตามตัว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อลดก๊าซดังกล่าว ยกตัวอย่างเนื้อหาข่าวเช่น

นายกฯ ญี่ปุ่นกล่าวในการแถลงข่าวว่า ประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนาควรจะลดการปล่อยก๊าซให้ได้มากที่สุดภายในปี 2558 และ 2568 เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกครั้งหนึ่งให้ได้ภายในปี 2593 (<http://www.ryt9.com/s/iq01/589658/> accessed August 12, 2009) ในส่วนประภาณนวัตกรรมและการประหยัดพลังงาน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศญี่ปุ่นมีชื่อเสียงในการประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องรถยนต์ที่เรียกว่าระบบไฮบริด (Hybrid) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES สนใจเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนในแง่ที่เป็นนวัตกรรมและประหยัดพลังงาน เครื่องยนต์ไฮบริด (Hybrid Engine) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเครื่องยนต์สันดาปภายใน (เบนซินหรือดีเซล) กับมอเตอร์ไฟฟ้าในการช่วยส่งกำลังขับเคลื่อนให้กับตัวรถ โดยตัวถือเป็นผู้ผลิตรถยนต์รายแรกของโลกที่สามารถนำเทคโนโลยีไฮบริดมาใช้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ หรือ Mass Production กับรถยนต์รุ่นพริอุสในปี 1997 (http://th.88db.com/th/Knowledge/Knowledge_Detail.page/Automotive/?kid=1138 accessed August 12, 2009)

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ จากการวิจัยพบว่าเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นประภาณมาตรการส่งเสริมการลดคาร์บอน ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นมาตรการการลดคาร์บอนทางอ้อม เช่น เนื้อหาข่าว โข้วแพ้น้ำมันจากถุงพลาสติก-ผ้าขนหนูใช้แล้วและของเหลือใช้ ก่อนจัดงานใหญ่วันสิ่งแวดล้อมโลก 5 มิ.ย. นี้ที่อิมแพค เมืองทองธานี เก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2552 ประภาณนวัตกรรม เช่น เนื้อหาข่าว นักวิจัยมิดเดิลใช้เทคนิคควบแน่นด้วยความเย็นจัด พัฒนาระบบควบคุมไอระเหย่น้ำมันเชื้อเพลิง ดักจับไอระเหย่จากคังน้ำมันให้ควบแน่นกลับมาเป็นน้ำมันเหลว

ที่นำไปใช้งานได้ ช่วยลดมลพิษในชั้นบรรยากาศ ลดการสูญเสียพลังงานได้มหาศาล แถมถูกกว่า นำเข้าเทคโนโลยีต่างประเทศหลายเท่า ระยะเวลาเพียงรีไฟเอร์นำไปใช้เป็นเจ้าแรก เตรียมย่อยระบบให้เล็กลงสำหรับปั้มน้ำมัน รองรับการขยายบังคับใช้ปี 53 เก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2552

2. บทบาทด้านภาวะโลกร้อน

นอกจากบทบาทการให้ข่าวสารแล้ว หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY ยังมีบทบาทค่อนข้างมากในด้านการระดมสรรพกำลังเพื่อต่อสู้กับภาวะโลกร้อน เพราะสหรัฐฯ เองในฐานะผู้นำทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของโลกย่อมตระหนักดีว่า ไม่สามารถที่จะต่อสู้กับวิกฤติภาวะโลกร้อนได้โดยลำพัง การระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่ายย่อมเป็นทางเลือกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทางด้านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN ก็เช่นเดียวกัน นอกจากมีบทบาทในการให้ข่าวสารแล้ว ยังมีเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนที่มีบทบาทด้านความบันเทิงเรจรมย์และการระดมสรรพกำลัง บางครั้งเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนก็สามารถมีบทบาทด้านความบันเทิงได้ อย่างเช่น เนื้อหาข่าวที่กล่าวถึงสภาพอากาศที่ร้อนมาก ขณะเดียวกันมีผู้คนมากมายไปพายเรือเที่ยวเล่นอย่างสนุกสนาน จากตัวอย่างเนื้อหาข่าว Today is the hottest day of the year so far - with soaring temperatures set to make the week even hotter. และเนื้อหาที่ว่า Happy punters ... boating in Cambs เก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2552 ส่วนในบทบาทด้านการระดมสรรพกำลังในการต่อสู้กับภาวะโลกร้อนนั้นประเทศอังกฤษก็เช่นเดียวกันกับประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ คือจะต้องเรียกร้องให้ทุกคนช่วยกันหาทางป้องกันหรือลดสาเหตุที่จะทำให้เกิดภาวะโลกร้อน เพราะปัญหานี้ใหญ่เกินกว่าที่จะทำได้ด้วยตัวคนเดียว

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES นอกจากบทบาทการให้ข่าวสารเช่นฉบับอื่นๆ แล้ว พบว่ายังมีบทบาทที่เด่นอีก 2 บทบาทคือ การประสานสัมพันธ์และการระดมสรรพกำลัง ญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ชื่อว่ามีขีดความสามารถด้านการสร้างสัมพันธ์ไมตรีเก่ง จึงทำให้การเสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES มีบทบาททั้งการประสานสัมพันธ์และการระดมสรรพกำลัง ดังตัวอย่าง นายชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น และนายจอห์น ไชเวิร์ด นายกรัฐมนตรีออสเตรเลียเห็นพ้องที่จะให้ความร่วมมือในประเด็นการใช้พลังงานอย่างสันติ รวมไปถึงการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน และการกำหนดแผนกระชับความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก (<http://www.ryt9.com/s/iq02/319796/accessed August 12, 2009>) ทางด้านหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ บทบาทด้านภาวะโลกร้อน นอกจากเป็นการให้ข่าวสารแล้ว ยังมีบทบาทด้านการระดมสรรพกำลังเช่นตัวอย่างเนื้อหาสารพัดถุงผ้าและโครงการรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือโครงการลดภาวะโลกร้อน พร้อมใจกันปรากฏขึ้นที่บ้านทั่วเมือง และแทบทุกคนก็ขอเกาะกระแสนี้ด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งหลายครั้งก็หาได้ทำอย่างจริงจังวันสิ่งแวดล้อมโลกที่ผ่านมาเมื่อ 5 มิถุนายน 2552 อาจถึงเวลาที่ต้องมาคิดทบทวนกันใหม่ถึงบทบาทของตัวคุณเองต่อการลดมลภาวะ ใครเริ่มทำก่อนหลังไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าเราเริ่มแล้วหรือยัง? เก็บตัวอย่างเนื้อหาเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2552

3. กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหา

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY จะใช้วิธีใช้รูปภาพประกอบเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในภาพลักษณ์ทั่วไปจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY จะมีรูปภาพประกอบเสมอ ถึงแม้จะไม่โดดเด่นมากนัก กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาของ

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN ก็เช่นเดียวกัน คือเน้นที่หลักการใช้รูปภาพประกอบเนื้อหา ซึ่งถ้าดูจากภาพรวมของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN แล้ว จะเห็นว่าใช้รูปภาพประกอบค่อนข้างมาก และรูปที่ใช้ก็เป็นประเภทหัวหวิว สะดุดตา ตามประเภทหัวข้อข่าวต่างๆ ซึ่งเรียกร้องความสนใจได้เป็นอย่างดี ไม่เว้นแม้กระทั่งรูปภาพประกอบเนื้อหาข่าวสารด้านภาวะโลกร้อน ก็สามารถทำให้ดึงดูดความสนใจไม่น้อย สีที่ใช้เป็นหลักคือสีแดงที่ดูฉูดฉาด บ่งบอกสัญลักษณ์ของแสงดวงอาทิตย์

ในส่วนกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES ใช้กลยุทธ์ที่เด่นๆ อยู่ 3 อย่าง ได้แก่ หลักความสัมพันธ์ คือเนื้อหาสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจและปฏิกิริยาของผู้รับสารที่กำลังประสบอยู่ หลักการเสริมแรง คือเนื้อหาที่สามารถขยายประสบการณ์เดิม และหลักการให้ความรู้เฉพาะเจาะจง หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ใช้กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาที่เห็นชัดเจนคือ หลักการใช้ภาพประกอบเนื้อหา แต่ภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนค่อนข้างธรรมดาไม่ค่อยดึงดูดความสนใจเท่าที่ควร ผิดกับภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหาอื่นซึ่งดูน่าสนใจมากกว่า

4. รูปแบบการนำเสนอ

รูปแบบการนำเสนอ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ USA TODAY จะเน้น 2 รูปแบบคือคุณสมบัติที่สามารถสื่อสารตอบโต้ได้ 2 ทาง และสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลหรือเว็บไซต์อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะ Interactivity ของสื่อ ซึ่งแต่เดิมนั้นคุณสมบัติที่จะตอบโต้การสื่อสารระหว่างสองฝ่ายนั้นจะมีอยู่เฉพาะในการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเผชิญหน้าเท่านั้น (Face to Face Communication) (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) ทางด้านรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ THE SUN นั้น เน้นที่รูปแบบคุณสมบัติสามารถ

สื่อสารตอบโต้ได้ 2 ทางซึ่งสอดคล้องกับลักษณะ Interactivity ของสื่อ ดังที่กล่าวมาแล้ว

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ JAPAN TIMES นั้นรูปแบบการนำเสนอมีแนวโน้มค่อนข้างเรียบง่าย และมีลักษณะคล้ายๆ กันทุกเนื้อหา รูปแบบที่เห็นชัดเจนมีเพียงคุณสมบัติที่สามารถสื่อสารโต้ตอบได้ 2 ทาง ผู้จัดการออนไลน์ในส่วนรูปแบบการนำเสนอที่เห็นเด่นๆ คือคุณสมบัติที่สามารถสื่อสารโต้ตอบได้ 2 ทาง โดยที่ตอนท้ายของแต่ละเนื้อหาจะมีเว็บอร์ดให้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวและมีชุดภาพข่าวเพิ่มเติมซึ่งรูปภาพที่ใช้ดูค่อนข้างธรรมดา ดังที่กล่าวมาแล้ว

การอภิปรายผล

1. หนังสือพิมพ์ออนไลน์เป็นสื่อใหม่รูปแบบการนำเสนอควรจะมีหลากหลายและน่าสนใจมากกว่านี้ จากการวิจัยจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้ง 4 ฉบับจะมีรูปแบบที่ใช้เหมือนกันหมดคือคุณสมบัติที่สามารถสื่อสารโต้ตอบได้ 2 ทางเท่านั้น รูปแบบอื่นมีการใช้กระจายกันไป รูปแบบที่อยากเสนอให้มีในหนังสือพิมพ์ออนไลน์คือการรายงานสดจากที่เกิดเหตุ (Breaking News) และรูปแบบสามารถคลิกวิดีโอทัศนภาพเหตุการณ์ได้ (Video Clip) การใช้รูปแบบดังกล่าวในการนำเสนอเนื้อหาจะทำให้เพิ่มความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. การเสนอเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนควรเพิ่มความถี่ในการเสนอให้มากกว่านี้ เพราะจากการวิจัยพบว่ามีหนังสือพิมพ์ออนไลน์บางฉบับทิ้งช่วงนานมาก ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องมีผลกระทบโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคน

3. หนังสือพิมพ์ออนไลน์ควรยกระดับให้ความสำคัญกับเรื่องภาวะโลกร้อนมากกว่านี้ โดยตั้งเป็นหัวข้อประจำและมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

บทสรุป

1. ศึกษารูปแบบและเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับกรวิจัยครั้งนี้
2. ศึกษารูปแบบและเนื้อหาด้านภาวะโลกร้อนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์เปรียบเทียบกับฉบับตีพิมพ์
3. ศึกษารูปแบบและเนื้อหาด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เช่น เรื่องภัยทางธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2548). **การวิจัย : จากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ หจก.ซีโน ดีไซน์.
- กาญจนา กาญจนทวี. (2542). **แรงจูงใจ พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานต์วี ปานสีทา. (2545). **บทบาทของเว็บไซต์ในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงไกร ทวีโชคกิจเจริญ. (2543). **แนวโน้มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมล สุธรรมกิจ และ ชโลธร แก่นสันติสุขมงคล. (2551). **พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol)**. โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)
- บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์. (2550). **การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อมในกระแสโลกาภิวัตน์ : วิเคราะห์นโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน**. โครงการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)
- บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์. (2550). **นโยบายของญี่ปุ่นในการเจรจาเรื่องโลกร้อน ภายหลังพันธกรณีช่วงแรกของพิธีสารเกียวโต**. โครงการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). **หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ หจก.ภาพพิมพ์.
- ปราณี พุ่มบางป่า. (2543). **การวิเคราะห์เนื้อหาเว็บไซต์ว่าไรต์ในด้านสังคมประภคิต**. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 5**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ลดาลีย์ พวงจิตร. (2552). การศึกษาติดตามการ
เจรจาเรื่อง REDD ในเวทีเจรจาเรื่อง
โลกร้อนและนัยสำคัญต่อประเทศไทย.
โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์
ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ
ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานกองทุน
สนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- ศุภิกา ดวงมณี. (2539). การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
ผ่าน World Wide Web ของสื่อมวลชน
ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
การศึกษาระดับปริญญาโท คณะนิเทศ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุภินิตย์วงศ์ทางสวัสดิ์. (2549). หนังสือพิมพ์ออนไลน์
: มองอดีต สู่ปัจจุบัน และเส้นทางอนาคต.
นิเทศศาสตร์ปริทัศน์. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1
กรกฎาคม-ธันวาคม 2549.
- สมควร กวียะ. (2546). ทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
อัคราพัฒนา
- สันทัต ทองรินทร์. (2543). หนังสือพิมพ์ออนไลน์
ฉบับภาษาไทย : แนวคิด การจัดทำ และ
แนวโน้ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะ
วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์. (2549). การเปิดเสรี
ทางการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ. โครงการหน่วยจัดการความรู้
ด้านการค้าและสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์
สากล สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย
(สกว.).
- สุรัตน์ ตรีสุก. (2547). หลักนิเทศศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรสิทธิ์ จิตยาร. (2552). พัฒนาการสื่อใหม่
(New Media) : อิทธิพลภาษาดิจิทัล
- ต่อรูปแบบการสื่อสารของมนุษยชาติ
และผลกระทบต่อจริยธรรมสื่อ. ภาควิชา
นิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อภิชา สืบสามัคคี. (2537). โลกร้อน ปรากฏการณ์
ธรรมชาติเข้าขั้นวิกฤติ ? : Global
Warming. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มายิก
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. (2530). การสื่อสาร
มวลชนเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- Fisher, Dana R. (2004). **National Governance
and the Global Climate Change
Regime.** Rowman & Littlefield Publishing
Group, Inc.
- Houghton, John. (1997). **Global Warming : The
Complete Briefing.** Second edition.
Cambridge University Press.
- Jay David Bolter, Richards Grusin. (1999).
**Remediation : Understanding New
Media.** MIT Press, USA.
- Jessada Salathong. (2008). **Media and Education
for Sustainable Development :
Thailand's Newspapers Coverage of
Climate Change.** Graduate School of Asia
and Pacific Studies, Waseda University.
- Jonathan Lane, Meitar Moscovitz, Joseph R.
Lewis. (2008). **Foundation Website
Creation with CSS, XHTML, and
JavaScript.** Apress Company, Berkley.
- Krippendorff, Klaus. (1986). **Content Analysis :
An Introduction to Its Methodology.**
First edition. Beverly Hills : Sage.
- McQuail, Dennis. (2000). **McQuail's : Mass
Communication Theory.** Fourth
edition. London : Sage.
- Robert Corbin. (2006). **AIT in the Classroom :
A series of lessons designed for science
classrooms as a companion to the
documentary An Inconvenient Truth.**
Participant Productions,
- Rogers, Everett M. (1995). **Diffusion of
Innovations.** Fourth edition. The Free
Press, A Division of Macmillan, Inc.

ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect) เข้าถึงได้จาก :

- http://www.eduzones.com/newsview.aspx?zone_id=2&type=5&id=2100 accessed June 1, 2009

- แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เข้าถึงได้จาก : <http://viriya.sru.ac.th/e125/e205/e225> accessed June 1, 2009

- รถยนต์ไฮบริดคืออะไร? เข้าถึงได้จาก : http://th.88db.com/th/Knowledge/Knowledge_Detail.page/Automotive/?kid=1138 accessed August 12, 2009

- Understanding and Responding to Global Climate Change, เข้าถึงได้จาก : http://www.pewclimate.org/global-warming-basics/climate_change_101 accessed June 1, 2009

- What you can do to stop global warming, เข้าถึงได้จาก : <http://www.womenslifestylepublication.com> accessed June 1, 2009